

10 Juni 1953

2e Jaargang Nr. 10

R.K. REACTIE OP ONZE KROMSTAF-VERKLARING.

In verscheidene R.K. bladen is gereageerd op de verklaring, door ons H.B. gegeven ter gelegenheid van de herdenking van "100 jaar Kromstaf".

Wij citeren uit een artikel van Prof. Dr. H. Robbers S.J. in "De Gelderlander" van 13 Mei:

"Er wordt beweerd (in genoemde verklaring - Red.H.P.) : de overtuiging dat men de absolute en onfeilbare waarheid bezit leidt meer dan eens tot totalitaire aanspraken, tot meerderwaardigheidsgevoelens en tot geestelijk isolement Maar het is aan de Katholiek niet als verwijt aan te rekenen, wanneer de ander in de onzekerheid van een relativistische grondslag zich zwak voelt tegenover de zekere, vaste overtuiging, die aan de Katholiek hechte consistentie geeft.

Onvermijdelijk isoleert de waarheid zich tegenover dwalende systemen, die tegen de waarheid ingaan. Inconsequent zijn de humanisten, wanneer zij hun wereldbeschouwing, die van geen persoonlijke God wil weten, als meer waard beschouwen dan die welke een persoonlijk God erkent. Zij kiezen daarmee hun eigen dogma

Tot nog toe zijn geen uitingen van officiële, namens het Katholieke volksdeel sprekende personen bekend, die op onverdraagzaamheid of beperking van de grondwettelijke vrijheid aandringen. Op het onlangs gehouden onderwijscongres heeft Z.H. Exc. Mgr. Dr. B. Alfrink, de Aartsbisschop-Coadjutor, enkele lijnen van verdraagzaamheid getrokken. Na de vermelding, dat dit (nl. het moderne) humanisme voor een christenmens onaanvaardbaar is, wordt als vanzelfsprekend opgesteld, dat het samenleven in een vrij land ons ten opzichte van het humanisme bepaalde eisen stelt. De mogelijkheden, die de Nederlandse wet aan de burgers geeft zullen wij hebben te accepteren. Daarbuiten zal echter een zekere mate van materiële medewerking afhankelijk zijn van de moraalregel, volgens welke zo iets onder bepaalde voorwaarden geoorloofd is om sommige grotere goederen te verwerven of niet te schaden. Uit de woorden van de Aartsbisschop-Coadjutor wordt duidelijk, hoe ernstig het vraagstuk van de verdraagzaamheid tegenover het Humanistisch Verbond en dat van de geestelijke vrijheid de Katholieken in het algemeen, en zeker hun gezagsdragers en vertegenwoordigers in het bijzonder, bezighoudt. Met de concrete oplossingen van dit vraagstuk zullen de humanisten zelf wel nauwelijks tevreden zijn. Maar zij dienen te bedenken, dat juist dit vraagstuk van de toelaatbare medewerking aan een groepering, die uitgesproken onchristelijk en atheïstisch is, de beginselen van het Katholicisme in de kern raakt. Een zogenaamde verdraagzaamheid, die eigenlijk onverschilligheid is, en die ook de atheïstische levensbeschouwing geheel gelijkwaardig acht aan de eigen godsdienst, waarin God juist als allesbeheersend beginsel erkend wordt, zulk een ver-

draagzaamheid ondermijnt de grondslagen, waarop de Katholiek de moraal van individu, gezin en gemeenschap gebouwd ziet."

En wat zullen de politici nu doen?

Deze vraag stelde op 12 Mei de parlementaire redacteur van "De Twentsche Courant". "Het gaat er nu om", schrijft hij, "welke gevolgen men verwacht van een houding, die het humanisme elke toegang tot leger, gevangnissen en DUW. zou weigeren. Ten opzichte hiervan kan men uiteraard vooruit niets met zekerheid zeggen, maar met Pater Stokman zijn wij het volledig eens, dat deze gevolgen niet moeten worden onderschat. Het is op de eerste plaats de vraag, of een dergelijke katholieke houding ook door het protestantse volksdeel in zijn geheel zou worden onderschreven. Indien dit niet het geval is, zou, afgezien van de vraag of een weigering van katholieke zijde dan nog wel het beoogde effect zou kunnen hebben, juist het katholieke volksdeel in de hoek van de onverdraagzamen worden gedrongen. Zeker onder de Nederlandse verhoudingen, die ook na honderd jaar Kromstaf nog gevoelig zijn gebleven, is een wederoplaaiend anti-papisme allerminst denkbeeldig, een anti-papisme dat overal zou kunnen doorwerken en dat de kerk en de katholieke belangen wezenlijk zou kunnen schaden.

Is het zo bezien dus zeker niet op de eerste plaats een politieke problematiek, ook in het politieke vlak zou een dergelijke houding toch onmiskenbaar consequenties moeten hebben. Weer vooropgesteld, dat de protestantse partijen een dergelijke houding willen aannemen, zou het humanistische vraagstuk een herstel van de christelijke coalitie voor nu en altijd noodzakelijk kunnen maken. Dat kan aantrekkelijk schijnen, maar wij hebben er al na het debat over het humanisme in de Eerste Kamer op gewezen, dat dit een hachelijke zaak is, die onder de huidige verhoudingen nauwelijks een meerderheid heeft en die voortdurend besprongen zou worden door een critiek die er overal op uit zou zijn om de christelijke politiek tegen de achtergrond van de antithese in gebreke te stellen. Prof. Duynstee moge, niet zonder bijbedoelingen, vragen of het standpunt van mag. Stokman wellicht mede bepaald wordt door een voorkeur van de K.V.P. voor een zo breed mogelijke samenwerking, uitgeheven boven een al te eng politiek kader, lijkt er ons inderdaad zeer veel aan gelegen, dat de mogelijkheid blijft bestaan om de katholieke maatschappijvisie temidden van zoveel mogelijk anderen uit te dragen en deze niet in de verdediging te isoleren.

Intussen kan uit een en ander wel duidelijk geworden zijn, dat ook nu het laatste woord over het humanisme nog niet is gezegd. Ook wanneer het voorhands genoeg neemt met een als "kwaad" gedulde positie, beperkt en gecontroleerd door de overheid op een voor de Katholieken aanvaardbare wijze, blijft de spanning bestaan omdat het humanisme in feite meer wil zijn, zodat grensgevechten toch weer tot de grote botsing kunnen leiden, die men nu nog, en terecht, als een groter kwaad zou willen vermijden.